

կը տեսէ ստէպ, և մինչև
այս քննութեանց տարախը
խնդհամարողը բանտը կըսպասէ.
անկէ վերջ ալ ազատ չէ, պարտի
2-3 մինչև 5 տնձ երաշխաւոր
տալ. այս երաշխաւորի խնդիրն
ալ ստէպ քանի մը հարիւր դա-
հականի կը հասի. այս պաշտօնա-
կան գործողութիւնները առանց
պախշիլի չէ կարելի կատարել,
ալ ու ձախ դռնապանէն սկսեալ
մինչև հարցաքննիչ պաշտօնաւոր
միշտ ձեռք կը հասնի թէ գրաւ-
նէք քանի մէծիտիյէ պիտի հանիս.
այս մէծիտիյէներու թիւէն կախում
ունի քեզ ընծայուելիք դիմաւոր-
ութեանց աստիճանը:

Վերջին բացատրութիւններս թէ-
և ձեր ընթերցողաց մեծամասնու-
թեանը ծանօթ ըլլալու են. բայց
աւելորդ չի համարեցի կրկնել ապա-
ցուցանելու համար թէ թուրքը միև-
նոյն թուրքն է միշտ, ա-
ռանց դէպի լաւ մալի չափ բա-
րեփոխուելու, նոյն կաշառակեր
պաշտօնականները, նոյն արիւնկալ
ստիկանները և նոյն ապօրինու-
թիւնները կան և կը մնան, կրէ-
տէի կորուստը բնաւ իրենց գոտ
եղած չէ. եթէ քանի մը նահանգ-
ներ ևս կորսնցնեն նոյնը պիտի
մնան. և կրնամ ըսել թէ՛ կայսե-
րական երկիր սեպուող միտին գիզ
մը հող իսկ մնայ իրենց՝ կրկին
չի պիտի բարեփոխուին:

Վանայ և չըվակայ գաւառներու
սովը շատ օրտաճակիկ կերպով
կը նկարագրեն այն կողմերէ եկած
մասնաւոր նամակները: Պատրիար-
քարանք ևս ամէն օր ողբախառն
նամակներ և տեղեկագրեր կըս-
տանայ սովերոյ մասին: Շիտակը
խստովանելու համար Պատրիար-
քը և ժողովականաց մեծագոյն
մասը շատ զգածուած են և ան-
կեղծաբար կուզեն սովերոյ վիճա-
կը ըստ կարի մեղմացնելու հա-
մար զօրաւոր միջոցներ ձեռք առ-
նել. Պալատը և ոստիկանատունը
երթալ գալով Օրմանեանի շունչը
կը հատնի, բայց իր ամէն ջան-
քին հակառակ զիւ կարող չեղաւ
սովերոյ ի նպաստ պաշտօնապէս
հանգանակութեան տետրակ մը
բանալու թուրքութիւն ստանալ:
Կառավարութիւնը իր վերջին բա-
ռը ըսած է. «Երկրին մէջ սով կը
տիրէ» խօսքը չի ուզեր հրապա-
րակել. նոյն իսկ լրագրաց արգի-
լած է ասով և սովմարդ չառնելը
գործածել, իսկ կիսապաշտօնական
թուրք թերթերու միջոցաւ սովի
վիճակը հերքել կուտայ. «Երկրին
մէջ այդ տեսակ բան չի կայ, վհհ.
Առջիկանին չորհրդէ ամէն կողմ
առնալով թիւն, հանգստութիւն և
պաշտօնութիւն կը տիրէ» կըսեն
թուրք թերթեր:

Պատրիարքի ծանօթ չըվաբե-
րականը՝ զոր տնցեալ շաբթու
տեղույս հայ թերթերէն ոմանք
հրատարակեցին, Երլաղի մէջ գէշ
տպաւորութիւն թողուց, այդ պատ-

ճառաւ Օրմանեանը յանդիմանուե-
ցաւ և թէ հրատարակող թեր-
թերը խափանման ենթարկուելու
սպառնալիք ընդունեցին:

Առայժմ Պոլսոյ վիճակը այս
է. առաւելագոյն բարեացակամ
գանաւորներն են որ ինքնաբերա-
բար կ'երթան, իրենց նպատակները
կը յանձնեն Պատրիարքարան.
այս կարգի պարտաճանաչ քա-
նի մարդ կարելի է գտնել:

Կառավարութեան սովերոյ հան-
դէպ այս աստիճան տնտեսք վար-
մունքը անգամ մը ևս կապացու-
ցանք թէ ինք մասնաւոր գոհու-
նակութիւն մը կըլլայ այս առ-
գամ ալ հայերը սովմահ կոտ-
րելու:

Վանէն եթէ ուրախաւիթ լուր
մը կայ, առ է որ հաւովմէականու-
թիւն ընդունալ ազգայինք խմու-
վին կրկին ազգային եկեղեցւոյ
գերիւր կը դառնան. բայց ասոր
ալ պատճառը շատ պարզ է, այս-
ինքն կաթողիկ վարդապետները ի-
րենց նպատակը դադարեցուցած կամ
նուազեցուցած են:

Արապիկ

ՄԻՈՒԹԻՒՆ ՀՈՒՎՍԻ ՀԵՏ

Հայր Շարմիտանի խնամքով
վերջերս հրատարակուած «Հայ
ազգը» խորագրով գրքոյկը, որ
մեր կրօնակիցներուն սա երկայ-
նի սուրը կը ցուցնէ «կամ Հոռո-
մի հետ միութիւն, կամ յարտա-
նկում և վերջնական քայքայում»,
հայկական խնդիրը կը քննէ թէ
կրօնական և թէ քաղաքական
տեսակէտով, իջմիծնի և Արմա-
չի աստուածաբաններուն կը թո-
ղունք՝ այս հրատարակութեան
անանուն հեղինակին յարձակու-
մանը գէ՛մ մեր ազգ. եկեղեցին
պաշտպանելու հոգը և կը բաւա-
կանանանք երկու խօսք ընելով
գրքոյկին քաղաքական մասին
վրայ:

Հեղինակը սքանչացող մըն է
հայ ժողովրդին պատմական ան-
ցեալին: Գրքոյկին սկիզբէն ան
կը գոչէ եռանդով. «Ի՞նչ փայլուն
պատմութիւն է այս ազգին պատ-
մութիւնը, այս ազգին որ հնդ-
կաեւրոպական ճիւղին երեցացոյ-
նը, քրիստոնէական քաղաքակր-
թութեան յառաջապահ է բար-
բառոս Արեւելքի սահմաններէն
վրայ, հին աշխարհի առաջին
պատուարը՝ Պարթեւներուն, Ա-
րաբներուն, Սոնկոններուն, Սել-
ճուգեան թուրքերուն, Եզդիպա-
ցիներուն և Օսմանցիներուն գէ՛մ
կերեւայ որ Հայաստանի վիճակ-
ուած է մարդկութեան օրրանին
պահպանը և քրիստոնէական
քաղաքակրթութեան պատուարը
ըլլալու պաշտօնը ասիական բարբա-
րոտութեան գէ՛մ: Ազգ մը որ կը ջա-
նայ կատարել իրեն յանձնուած նա-
խախնամական պաշտօնը՝ ազգ մըն է

որ չի կրնար անհետանալ: Աստ-
ուած է իր պաշտպանը»:

Բայց եթէ հեղինակը հայոց անց-
եալին վրայ կը սքանչանայ, անոնց
ներկան սակայն չի գնահատեր:
Խոսիւ կը քննադատէ հայոց
Սահմանադրութիւնը և անխնայ
կը հարուածէ յեղափոխականները:
«Կը յայտարարենք թէ, կըսէ հե-
ղինակը, յեղափոխական քովթէ
բառով չենք հասկնար այն հայ-
րենասիրական գովիթէները և ըն-
կերակցութիւնները որոնց նպա-
տակն է հայ ազգին դատը պաշա-
պանել օրինակուն միջոցներով,
այլ կը հասկնանք անխնայա-
կաններէ և կործանարար սկըզ-
բուններով տոգորուած մարդիկ-
ներէ կազմուած գովիթէները ո-
րո՞ք սպանութեան և հարստահա-
րութեան դիմացին և սրտեք իրենց
որքան անխնայ տնտես ոճրա-
գործ արարքներով անհամար չա-
րիքներ հրաւիրեցին ազգին զըլ-
խուն վրայ»:

«Միջոցառու եւրոպացի կաթո-
լիկները, չէ՛մ գիտեր ինչպիսի ցա-
ծութեամբ, թաղապարկ կընեն
կրօնը և զայն մեղի ցոյց կուտան
իր դառած զօշաքաղութեան աը
խոր մերկութեան մէջ», ինչ գէս
կը զրէր քանի մը օր առաջ այն
կրօնական խորհուրդ որ կը կոչուի
Ժան տը Պօնֆօն, գրքին հեղինա-
կը կաթողիկոսութեան կը հրաւիրէ
ոչ-միայն հայերը, Գիտնալով
որ ասոք իրենց հին եկեղեցիին
հաւատարիմ մնալով ալ կրնան ի-
րենց հոգիներուն վրեկութեան
աշխատիլ, անոնց աչքերուն առ-
ջեւ կը ցուցնէ աշխարհային կամ
մանաւանդ քաղաքական առաւե-
լութիւններ:

Եթէ այս առաւելութիւնները
իրական ըլլային, շատ հոյսեր հան-
րի Դ.ի պէս պիտի ըսէին. «Դա-
րի պատուարը մը կարծէ»: Հա-
յաստանի կամ Հայ-Կիլիկիոյ
փրկութիւնը այնքան նուիրական
գործ մըն է մեր հայրենակից-
ներուն համար որ անոնցմէ շա-
տեր չը պիտի վարանէին ընդու-
նիլ Պապին իրաւասութիւնը եթէ
կարենային այս գնով ձեռք ձգել
իրենց իտեալին իրականացումը:
Բայց ասանկ լուծում մը երկրա-
յելի և աւելի քան երկարայելի է:

Գրքոյկին հեղինակը որ հիմնու-
վին գիտէ վատիկանի քաղաքա-
կանութիւնը, ինք արդէն կըսէ
մեղի. «Մենք չենք վերաբերիլ
այն մարդոց քաղաքական դպրո-
ցին որոնք Օսմանեան կայսրու-
թեան կործանման կը փափ-
քին. մենք անկեղծօրէն կը փափաքենք
որ ան կանգուն մնայ Սուրբ Տե-
ղերուն և կաթողիկ Արեւելքի հա-
մար որոնց ապագան չափազանց
պիտի վտանգուէր եթէ կաթո-
լիկութեան թշնամի տէրութեան
մը իշխանութեան ներքեւ իյնա-
յին»: Պապին քաղաքականութիւ-
նըն է ուրիմն ջանալ որ թուրքե-
րուն տիրապետութիւնը Արեւել-

քի մէջ մշտնջենապէս կանգուն
իսկ Ռուսիա հեռու մնայ, որով
հետեւ տնէ միակ ազգը որ ցարդ
խորտակած է իսլամէն ընկճուած
քրիստոնեայ ցեղերու գերութեան
չգլխան: Լ'Արմենի
(Շարունակելի)

ՇՓՈՒԹ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

(Շարունակութիւն ևսխորդ թիւէն)
Բ.

Կեցրոնականութիւնը, կը գրէր նա,
մեր մէջ մտած է պետական հարուա-
ծով մը. կրնանք գայն ջնջել միեւնոյն
կերպով: Քաղաքականութեան մէջ
պէտք է գիտնալ երբեմն առաջ միջոցն
ալ կարելի կայսրութիւնը փառք Աս-
տուծոյ, անվտանգ անգամահասութեան
մը հանդուրժել կարենալու. չար չար-
քաշէ...: Ս. Բեռնարդինի կ'ըսէ. Կառ-
մայն համաձայնութեան ի վեր, Աստու-
րիա այլ ևս պէտք չունի վերնային
մէջ գերմանական դեպքանք համարելու
իբրեւ պերպոյն վարիչ իւր մտադրու-
թեանց: Երբեք զաշխարհութիւնը կը
նմանի զարդի համար եղած ստեղծա-
բանի մը, հինցած և մաշած, կրնանք
տակաւն զայն մէկը չգնել, երբ այլ
ևս անոր վրայ խաղ մը չեն զարներ:
«Այս լեզու ինքնին մէջ առաջ թե-
րաւ աւելի ծանր ապագայութիւն մը,
որովհետեւ Պ. Կրամարց կը լինէր՝ Պ.
Թունի կառավարութեան մէկ նեցուկը
և աշխարհուն այն ազգային անդամը,
որուն խորհուրդ կը հարցնէր խորհր-
դարանի նախագահը իւր բոլոր բանա-
խօսութեանց մէջ: Եւ փոխադարձ պա-
ստիքանալ ուղացած չէ սակայն: Այս-
օրինակ պարագայներու մէջ յիշէ՛ք, ինչ-
ոսի կարծիքները յայտնող ծայր թիւ-
թը: Բեռնարդինի ջանքով, կը գրէ. —

Կոմս Թունի չըպիտի զարմանալ՝ եթէ
քաջն Ջեյի (Կրամարց) երբեք զաշ-
խարհութեան նկատմամբ արած թշնա-
մական ակնարկութիւններէն եզրա-
կացնենք: Թէ ի՞նչ պիտի լինէին իւր
բնիկ զգացումները: Այս ա՛յն է, թէ
անկարելի է միանգամայն երկուսէ
տէ-
րանց ծառայել: Գերմանիոյ յո-
ռեգոյն թշնամեաց հետ նիդակակցողը
չկրնար Գերմանիոյ բարեկամ լինել:
«Այս կծու դիտողութիւնը կարգալէ
վերջ շատ լաւ կը հասկացուի այն, որ
գերմանացի ինչ ինչ չօվինիստները կը
շարունակեն իրենց հայրենակիցները
պահել Աստուրիոյ մօտակայ կանոնաւոր-
ման մը գաղափարին մէջ: Պէտք չկայ
անոնց վերաջան աշխատութիւնները
գրի առնել, սակայն, հակառակ անոնց
կամայ հափազանցութեան, կը նշար-
ուի այն խորին քննադատութիւնը՝
զոր Գերմանիոյ Գերմանացիք կը զգայ
հակադրմանական քաղաքականութեան
մը տարած յաղթութեանէն յԱստուրիա:

«Եւ ֆրանսական թերթի մը, կար-
ծեց Պ. Կրամարց, որ պէ՛տք էր վըս-
տահիլ իւր գրութեանը...»:
Այժմ «նախարարական անկում» մը
կը ծանուցանէ հեռագիրն, որը կան-
խաւ հաղորդած էր որ՝ եթէ հաշտարար
կարգադրութիւն մը չկայանար և եթէ
ասոր հետեւանօք նախարարութիւնը
հրաժարէր, Աստուր — Հունգարիոյ կայսր
— թագաւորը պիտի ստիպուէր «խիստ
միջոցներու» ձեռնարկել ևս այն պէս կա-
ռավարել երկիրը մինչև ցնոր անօրի-
նութիւն: Թէ իրաց արդի վիճակը ո՛ր
պիտի տանէր երկրին այժմեան կացու-
թիւնը, զայդ միայն պիտի պարզէր
նախարարական փոփոխութեանց շա-
րունակութիւնը...:

Գ.

ԹԻՒՐԿԻԱ Եւ ՄԱԿԵՏՈՆԻԱ

Յրանաական լուրջ համարում թիւրքի մը մէջ կը կարգանք հետեւեալն .

«Մակեդոնական հարցի վրայօք կը շարունակեն մեզ հասնիլ ամենահաւանական լուրերը : Դիւանագիտական տեսակետով, Ս. Պետերբուրգի եւ Վիէննայի կտրինէաներէն Դրան արուած այն կրկնակ ազանովութիւնը թէ այս երկու տէրութիւնները միասին պիտի գործէին Արեւելքի մէջ արգիւնելու համար խառնակութեանց նոր պայթում մը եւ, յատկապէս, կոմս Մուրադիէվին թրքաց պետերութեան պետականին արուած այն ազանովութիւնը թէ Բալքանի տէրիւն պիտի անէր մակեդոնական յանձնարարներու շարժման քաջաւերութեանը համար, կրնան բաւարար երաշխաւորութիւններ համարուիլ այս ազանովութիւնները խաղաղութեան պահպանութեանը համար՝ եւ սակայն չեղեալ, թէ անոնք լիովին եւ կատարեալ վստահութիւն մը ներշնչած լինին Դրան : Կասեն ի կոնստանդնուպոլիս, թէ յունա—թրքական պատերազմի սկսելուն մօտ տէրութիւնք միեւնոյն խաղաղասիրական ազանովութիւնները կը տային եւ ամենքը միասին կաշխատէին իսազաղութիւնը ազանովելու համար, անկայն եւ պատերազմը դարձեալ պայթեցաւ :

«Դրան վախերը աւելի հիմնաւոր են, որովհետեւ բնաւ խօսք չկայ տէրութեան մը այժմեան պարագայից նկատմամբ՝ որոնց վրայ տէրութեանց շարժումը պիտի կրնար ազդեալեալ ներգործել, ինչպէս Յունաստանի կամ Սերբիոյ կամ նոյն իսկ Բալքանի, այլ խնդիրը յեղափոխական յանձնարարներու վրայ է՝ որոնք պիտի կրնային շարժում մը փորձել ի Մակեդոնիա, միանգամայն ենթադրելով այն, թէ Սօֆիայի կառավարութիւնը պաշտօնապէս չհանդիս աչա շարժումը : Այս դադարաւոր հետեւաբար, Դուռը անդադար կտրացնէ իւր գունդերը ի Մակեդոնիա՝ եւ հոն կը բանէ ուղղագիտական բոլոր կէտերը : Այժմեան պարագաներու մէջ շատ նշանակելի է այն բանը, Մակեդոնիոյ մէջ, որ Դուռը երթալով կը հանէ իւր գունդերու միաժողո՞ւմ մասը էլաւոնայէ եւ քաղաքական սահմանադրի ուրիշ կողմերէն : Սակե դատ, քանի մը օրերէ ի վեր, սպալակցային եւ ազդեալիտութեան պատկանող շատ մը սպաներ կը քննեն այս սահմանադրութիւնը որոշելու համար այն կէտերը, որոնց վրայ պիտի չլինուին զինուորական պահականոցներ եւ փայտամրոցներ :

«Մանչեսթրէն եկած լուր մը կը հաղորդէ այժմ, որ զինեալ խումբեր կը պատին Հիւսիսային Մակեդոնիոյ մէջ : Այս գաւառի ուրիշ տեղերու մէջ, աւազակախումբերը՝ որոնք կրնան յեղափոխական յանձնարարներու անդամներէն (ֆոլիւսներ) բաղկացած լինել եւ որոնք հալածուած էին Մակեդոնիոյ մէջ տեղացած ստատ ձիւնիւրէն, այժմ կը գան երեւիլ օդոյ մեղմութեանէն եւ, այսպէս ուրեմն, թրքական եւ հիւնկարական կառավարութեանց մէջտեղ գալիս պիտի մը կը կայանայ միաժողովան փոփոխութեան համար այս աւազակները :

«Դուռը, այս հանգամանաց հանգեպ չկրնար հանդիսու լինիլ եւ այս անհանգստութիւնը կը յայտնուի իւր արտակարգ գործունէութեանը ի Մակեդոնիա, որ պահեստի զինուորները դրոշի սակ կոչուած են եւ ուր, եթէ ոչ պաշտօնապէս, որաջորման վիճակը իրապէս յայտարարուած է :

«Բալքանիոյ մեզ հասած մասնաւոր տեղեկութեանց համաձայն՝ չօվինիսա բալկանները, մակեդոնական շարժման նկատմամբ, զգուշ են Ռուսաց կառավարութեան թիւնէն թիւն կացութեան համար : Ակարի (Շարունակելի)

ԻՐԱՆԻՆԻ

Պատրիարքարանէն Պոլսոյ լրագրաց հաղորդում է որ վանայ առաջ. Տէրագաւոհ Տ. Ստեփան վ. Աղաղտունէ հեռագիր մը եկած է Պատրիարքին, ծանուցանող թէ այն ազգայինք որ յառաջագոյն դուան սփոխ եղած էին, այժմ խումբ խումբ կը դառնան ի ծոց մայրենի Եկեղեցոյ :

Կը յուսացուի որ նորանոր նպատակներու առաքման եւ կարող հալոյի մը ներկայութեան շնորհիւ յառաջիկային բոլորովին կարգադրուի այս խնդիր :

—Վանայի ազգայինները Պոլսոյ թերթերուն մէջ յայտարարել կուտան թէ սովելոյ պէտք է ցորեն զրկել, որովհետեւ սով տիրած տեղերը երբ գրանց ցորեն երթալ սկսի, անմիջապէս հրապարակի գնները կը կտրին եւ արմաիք պահողները կը սկսին ծախել : Այս շատ ճիշդ է. բայց այս սովի հեղինակ թուրք կառավարութիւնը կանխատեսածութեամբ ճանրաները բաց եղած ատեն սովը ծածկեց եւ փոխադրութեան դիւրութիւններ չընծայեց, մինչեւ որ ձիւնները դիզուեցան եւ անցքերը գոցեցին : Այժմ չենք կարծեր որ հեռաւոր գաւառներէ կարելի ըլլայ փոխադրութիւն ընել, արդէն շատ տեղերու հաղորդակցութիւնները դադարած են :

—Բիւզանդիոն կը գրէ. «Վանայ աղքատաց համար հանգանակիչ ֆանձաւաժողով կազմուած չէ Պատրիարքարանի կողմէ : Միայն նամակները բաշխուած են, ինչպէս պիտի բաշխուին քուէարկութեան թուղթերը : Այսու հանդերձ բարձրագոյն ձեռակերպութիւններու չի նայիր : Եւրոպայի օրը Տիկին մը 20 ոսկի զրկեց Պատրիարքարան նոյն աղքատաց համար, երկրորդ կարգի վաճառական մը 10 ոսկի : արիշ մը 5 ոսկի են : »

—Մեզ կը գրեն թէ հաճի Յուկոբ Գէօրգիան անուն անձը անցեալ օր Ճրճօվա եղած ատեն յանկարծ գետը կիյնայ ու կը կոշտուի, եւ յետոյ ձկնորսները դետէն կը գտնեն անոր անկենդան մարմինը, զոր կառավարութիւնը տեղւոյն հայ գաղութին հաւանութեամբ կը փոխադրէ Ռուսմանուկան եկեղեցին :

—Տիար Կ. Յ. Պատմաճեան ի Բարեղ պիտի հրատարակէ «Բնականութիւն» անունով պարբերական տետրակ մը, որ պիտի զբաղի մեր ազգային հիմնադրութեան, պատմութեան եւ մասնաւորապէս Պոլսոյ իրապէս յայտարարուած է :

պատմութեան եւ մասնաւորապէս թիւն վերաբերեալ հետազոտութիւններով : Նաե պիտի տայ թարգմանութիւններ ու քաղուածներ հայկական, ասորական, պարսկական, չօչական եւ այլ արձանագրութեանց այն մասերէն, որ մեր ազգին եւ երկրին նկատմամբ տեղեկութիւններ կուտակեցնեն : Տիար Պատմաճեան իր այս օգտակար ձեռնարկութեան մէջ աշխատակից պիտի ունենայ հայ եւ օտար արեւելագէտներ : Ուստի կար եւ յաջողութիւն կը մաղթենք : Բնականութիւնը տարին չորս անգամ պիտի հրատարակուի գրքի ձեւով : Խորհուրդ տարին չորս անգամ պիտի հրատարակուի գրքի ձեւով : Խորհուրդ տարին չորս անգամ պիտի հրատարակուի գրքի ձեւով : Խորհուրդ տարին չորս անգամ պիտի հրատարակուի գրքի ձեւով :

—Այս հինգշաբթի օր վարդապետն առթիւ քաղաքիս Ս. Սարգիս եկեղեցոյ մէջ սիրուն հանգէս մը տեղի ունեցաւ : Ազգ. վարժարանի ուսուցիչներէ մին վարդապետն պատերազմին պատմութիւնը ըրաւ. հակիրճ կերպով վարժարանի մէկ քանի սաներ ուսանողներ սիրուն ոտանուտներ արտասանեցին, երգեր երգուեցան, եւ յետոյ Տիար վ. Շահրիման զեղեցիկ ատենաբանութիւն մը ըրաւ. որ ամենալաւ տպաւորութիւններ գործեց ունկնդիր բաղմութիւն ժողովուրդեան :

Նոյն իրիկունը խումբ մը երիտասարդներ վարդապետ Սարգիսէն հան ողբերգութիւնը ներկայացուցին Սլավօֆի թատերասրահին մէջ. բայց շիտակ խօսելու համար պէտք է ըսել, թէ գերակատարը շատ խաղ գրուած է մը առաջնորդուած էին. ուստի հանգիստականները բնաւ գոհ չի մնացին :

ԳԱՆԱՌԱԿԱՆ ԲԱՆԵՐ

- Հեծնկան . — Տղայական խաղ մը (Տանկալարիշի)
- Կարածել . — Պարի
- Հարսնի . — Հաստ սիւն
- Որդան . — Չը մշակուած հող
- Տորոն կամ տարէն . — Կարմիր Կեղի տուող արմատ
- Տրաքիլ . — Ծախիլ
- Եւգիլ . — Կողոպտել
- Սիլան . — Տանակին կամ աղջիկ
- Խզան . — Կծծի
- Խի . — Ինչո՞ւ
- Արա . — Այր մարդ
- Հարսիլ . — Հարսնորս կին
- Հարսար . — Հարսնորս
- Սափ . — Եղբոր լուծին փայտը
- Չուլ . — Ակնապիշ հայիլ
- Հաւաքեց . — Փ.

Շարունակելի

«ԻՐԱՆԻՆԻ»-Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

—(—)
Տ. Ա. Գ. Ռուստուգ . — Չեր յոգուածի նիւթը շատ կրկնուած ըլլալուն պատճառաւ չի հրատարակուիլ :
Տ. Ս. Ս. Գաւիթէ . — Մինչեւ ցարդ ձեր անունով Ապուհամիտ կը զրէկէինք թերթերը. այսօր սկսեալ ձեր նոր հասցէին կը զրկենք :
Տ. Տ. Ս. Սահակ . — Անցեալ եւ ներկայ տարւոյ ձեր բաժնեկիները վճարուած են :

ՊԱՊԸ ԱՆԻ ՄԱՔԵԹՈՆԻԱ ՎԷ ՌՈՒՍԻԱ

Թան կաղէթաւ սոն նուսիւնէրինտէն պիւրինին իւր սիւթիւնը պու սերէվհա իլէ արթաւքի պէնտէ թախտի իթիշ տիր : «Պապը Անի Սէլանիք վէ Մա. նասթըր վալիլէրինէ էմր վէրտիքի՝ Մաքթիմիա խրիսթիյանլարըն մէպուսլարը չաղբուսպ, անէրին թալէպլէրինի անլասընլար վէ Սթանպուլ պիւրիսիլէր : Իւր տէֆա Մանասթըր վիլայէթին խրիսթիյանլարը վալիլին տա վէթինէ լեմպէթ իտէրէք թալէպլէրինի պիւրիսիլէր : Փաղաթ պուսլարտան եալընըղ շու իւշ նօթթա վալիլտէն դապուլ օլընալ : աղըր վէրիլիլէրին խաֆիֆլէնմէսի, խրիսթիյան մէքթէպլէր ալըմասալ վէ խորիճտէն կէլէն գօթիթէլէրէ գարշը շէտիտ թէտպիլէր էլէ ալըմասալ, պու նօթթա էն զիյատէ մէմնալիլէթպալալ օլտըղը մալիւմ : Տըղգաթա շայան տըրքի՝ Մաքթիմիա խրիսթիյանլարըն էն զիյատէ էհէմնիլէթ : Ի տիկէր թալէպլէրինի վալի գապուլ իթմէտի : մէսէլէ էհալինն էմնիլէթսիլ պիւր հալտէ պուլընմասը, իտարէր ասքէրիլէնի էհալիլիլէթէլիլ իթմաթտէ օլտըղը :

Իլէր տայիւմ էսքի գարտրտա պուլընլար : վապա Սալթանըն հիւքիւմէթի իլանլար Նէր իթտիքի էհալինն պէյան իտէնէկի արլուսլար թէտաղը իտապ, մահքէմէլէրտէ վէ հիւքիւմէթ իտարէլէրինտէ իսլահաթ իճրա իտէնէք : Պաղաթ, Պէրլին հանամէսի իլէ 20 սէնէ էվլէլ օլընտան պու վատլար վէ օնտան պէրու սուրէթի ըլսմիլէտէ տէվլէթլէրէ թէքրար պէ թէքրար օլընտան այնը վատլար միւշահէտէյէ ալընտըղտա ինտանըն ինտաճաղը կէլմէղ. պու տէկիլ քի Սալթանըն խայրիսահլըլընա գարշը, իլըս պու թէտ պիւրիլին չապուսաթ իճրա օլընտաճաղընա վէ անէրին իճրասընա մէմուր օլընլարըն իլթիլտարլարըն ինտըլմաղ : Մէմալիքի սէնիլէնին Մաքթիմիա կիպի տիկէր վիլայէթլէրինտէ՝ խրիսթիյանլարըն իսլահաթ թալէպ ու իտտա իթմէլէրինէ զըտտ օլալաթ՝ իսլամլարըն իսլահաթտան գալմալարը թէթէքրիլ օլընաղըտա, տօղրուտան տօղրու տէլէպիլիլ քի Նէ Մաքթիմիա մէսէլէսի տիկէր պիւր սէմէրէ հուսուլա կէթիլիլ, Խանի աքսի օլտաղ, Բուսիւ վէ թիւրքի պէյնիտէ պու սէպէպուէն մինտէպաթ տա հա սըղլալըն : Հաղըղաթ էն, միւնտսէպաթ հէյէթիլ ապիլէսիտէ

զայսա ըտը, թիւրքերունն էսքի վէ հէնի տօսթըղարը քէնտիտինէ տաճա փախտէլի օլտաւաճապ քաւը, մաւաւ քի քէնտի սինօրտաչ պէտիւք տէլլէթլէ մինտաւաթը պօղաւապ տէրէճէտինտէ պօղընը ըտը. ֆազաթ կիրիտ մէսէ. լէսինին քէսպ իթտիկի սօն լէնկ. տէն տօլայը, իրէնս Եօրկինին Գաննաթա եէրլէնէսինտէն պէրտօ տօսթըղար պիր աղ սօփուգ. լաշտը. վէ պու կին Երլտըղ Բուսիանըն տօսթըղընա տաճա զիյատէ մէյլ վէրմէք տէ տիր. Մալիւմ օլտըղը իւզրէ, Բուսիանըն Մաքթիմիտա միւթէմէքին խրիսթիյան միլլէթլէրին հարէ. քէթլէրինէ գարըն պօղընաղնա վէ պախտուտա Պաղգան հիւքիւմէթլէրինէ, պաշլընա՝ Աթինա, Սօֆիտ վէ Չէթինէտէ՝ քէսկին պիր լիսանլէ վէրմիշ օլտըղը կիզի թէնպիհաթլարընա վէ բօլթիւ. գաճա հարէքէթլէրինէ մուգապիլ Բուսիա միւքաֆաթընը տըրը, եանի Սալթանըն նէղտինտէ եէնիտէն թէնսիրինի գափլիշտիրտի:

ԻԹԹԻՖԱԳ ՄՐԸ

ԻՆՉԸԼԱՄ ՄՐԸ(՝)

—)(—

Նամուսը՝ նամուսըղըզ, էտէ պի՝ էտէպիղիք վէ մէպտէի՝ կիւպրէ անլայան տաղափուզ ար. նամուս նիհայէթ Սթանպօլտան կէրի տէօնէրէք, հէղնան նամէսի իլէ գուտուրմուշնաղնա էթէքի. նի պէրիքինի տալտըղը կիպի պիզիւմ ալէհիմիպտէ տախի լիսա. նը մէքրուհէսինի ուղաթմըշ տըր. Պիզ աշնը լիսանլէ ճէփապ վէր. մէյէ թէնէզզիւ իտէմէյիզ, չու. քի չիքքապա թաշ աթմըշ օլու. ԸԸԸ՝

Օ՝ արնավուտ թիւքէ ճէրիտէի լէզէլէսինտէ քէնտի տաղափուզ վէ միւրթէքիպիք լէքէլէրինի սիլմէկէ չալընաճաղ եէրտէ օնլարը տաճա զիյատէ մէյտանա չըգա. ըրյօր. վէ չու սօն հօլըրըղընտա հիւքիւմէթի զալիմէտէն իգրամ. կէօրտիւկինիւ սէօյլէր իքէն քէն. տի լէնկինի մէյտանա վէրիյօր. էվլէթ թիւրք հիւքիւմէթի էն. ալչազ խաֆիյէլէրինէ հէր տալիւմ օ հօլտա իգրամլար իթմիշ տիր. վէ Ջիյա վէ Միթհաթ բաշալար կիպի մէպտէսինտէ սապըթգա. տէմ վաթանբէրվէր զաթլարը տէ սիւրկիւնլէրտէ չիւրիւթմիշ վէ զընթանլարտա էօլտիւրմիւշ տիր. ֆազաթ օնլարըն զիքրի պիւթիւն Ծարգ ու Ղարպ միլլէթլէրտէ տ. սըրլարճա տէվամ իտէճէք. վէ լանկիթիմուր կիպի զաթիլէրէ իտէ պիւթիւն տինհա էպէտ իւլ էպէտ նալէթ օգույօր. Ջալիմին թէնսիրի իլէ Պուլկարիտան պիր գաշ սյ պիզիւմ իխրաճ օլընամը. զը՝ մէպտէի խալիսէի վաթանբէր.

(*) — Բանաւորին առջեւ քննիլ

վէրանէմիշ իւշիւն օլմաղլէ՝ պիւ. զէ չէրկֆ տաւտ իտէրիզ, էվլէթ օնտան տօլայր միւթիւթիւրիզ. է. կէր գօճա արնավուտ կիպի տաղափուզըղար իրթիքտապ իթմիշ օլտա բարձ, վարնանըն սա. պըզ թիւճար վէքիլի Բէֆիզ պէ. յին տէֆաթլէ թէքիլի ու իպրամ. լարը իւզէրինէ հիւքիւմէթի զա. լըմէին տալիյէ մէմուրլարը սըն. ֆընտ տալիլ օլտաճա ըտըմ. ֆազաթ տաղլէթ մէմուրը քէն. վէսի ալթընտա զուլըմ մէմուրը օլմայա իթիգապ իթմէտիւմ, վէ զալիմին տարպէլէրինտէն չիլ եափուսը կիպի տինհանըն հէր թալաֆընտ տաղլըմըշ օլտն. սէվ. կիւլիւ միլլէթտալարըմ իթէսէլի իթմէք մազսէտի իլէ պաղը պաղը քէօշէի վաճաթիւման վարէզրա. լէլէր մէյտանը ինթիշարտ աթմ. մաղլըղըմէ գաղպէն միւթէսէլի վէ մէսուտըմ:

Եւ սի՛զ գօճա արնավուտ, տաղափուզըղընլէ միւթիւթիւրի. սինիլ տէկիլ՝ մի, հաղպուքի տօղ. րուսընը իսթէթմիսին. թէնէքէ. սի օն բարայա միսիր սաթման վաթանտալարըն սէնալէն չօզ նա. մուսը օլտըղլարը կիպի, սէն տախի պու խապիս մէսէքիլիէ ալէմին նէֆրէթիլիէ մուճիպ օլա. ճաղ եէրտէ՝ պարտաղը պէշ բա. րայա պօղա սաթիսա իտին՝ հէզ. եաննամէնի օգույան ճիւհէլանըն պարի գուրուսալ պօղաղլարընը ըստտաճաղ գաւտար պիր ֆախտէն թօգանմըշ օլուր ըտը. սէն իտէ էտէպիյաթլէ էտէպիլիք անլա. յուպ, քիւֆիւրպաղ պիր լիսանլէ մաթպուսաթ ալէմիլի պէրպաւ իթմէքտէնին: էկէր զէրրէ գա. տար ութանմաղտան անլար իսէն ալիպտիր ալիպ. . . .

Կէնճիկինտէ բաշա գօնաղա. րընտա քէօշէքիք իտէնտէն օ գա. տար կաղէթաճը օլապիլիր տէյէն. լէր տախի սէնին տինտալարըն տըր:

Յ. Գ.

ՄԻԻԹԵՆԵՎ ՎԻՅԷ

Ֆրանսանըն թուլօն չէհրինէ հուզըն պուլընան պարութ մաղա. զաւը կէէնէ՛րաղալ՝ կիճէսի սաթթ 2 1/2 տա աթէշ ալարաղ ճիւլար. տա պուլընան պիւթիւն պինալաբը խաբապ իթմիշ տիր. չիմտիյէ գաւտար վէրանէլէր ալթընտան 60 էօլիւ վէ 100 քիշիտէն զիյա. տէ եարէլի պուլուսըն. մէքըիւր տէքօտա 100,000 քիլօտան զիյա. տէ պարութ պուլընաղընտան մա. տա, տինամիթ Լճալարը վէ եաբըմըշ քիւլիյէթլի տինամիթ տախի վար ըմըշ, էլլի քիլօ ա. զըրըղընտա օլան թաշալար 2 քի. լօմէթրօ իրապ մաճալէրէ ֆըր. լամըշ. թուլօն չէհրի մէքըիւր մաղաղատան 6-7 քիլօմէթրօ ու. զաղտա իքէն, օ թէնսիրտէն

լէնէլէրէլին ճաւարը գըրըլմըշ. պիր պիւթիւն քիւլ խալտապ օլ. մըշ տըր:

Պա ֆիլաթլիին նէ սէպէպտէն իյէրի կէյաթիկինի պիր գօմիսիանը մախտա թէֆթիւ իթմէրտէ տիր. Ջօղլարըն զաննընճա պիր խրյա. նէթիւք հըսա օլընըյօր, զիրա պարութ բաթլումատան պիր գաշ սանիյէ էվլէ իքի թիւֆէք սէ. սի իշիտիլմիշ. պէքճի-ասքէր պիր էլ թիւֆէնկ աթմըշ. պու խաթիճտէն հիւճուճ օլընտաղնա տէլիլ թուլմապ իսթէյօրլար:

— Սօֆիտտան թաւնա վէրիլէն թէլէկրաֆա պինտէն Սօֆիտտա պալընան Մաքթիմիտա գօմիթէսի խալաթա մաղապիլ՝ Սալթան. տան Մաքթիմիտայա օթիօնօթի ի. տարէսի թալէպ իթմէք իշիւն պէյաննամէլէրիէ պէօյիւք տէվլէթ. լէրէ միւրաճաթ իթմիշ վէ մէքըիւր պէյաննամէլէրին պիրէր նաւթիլէրի տախի Սօֆիտտաքի գօնաղաղար թաղտիւ էլլէմիշ ի. տէ տէ, Բէթէրապուրիլ. վիէնտա վէ Լօնտա հիւքիւմէթլէրի վէ պուլընըն Սօֆիտա գօնաղաղարը օ հօլտա պիր թալէպէ տալիւր թաղտիւ օլընան մէքըիւր պէյան. նամէլէրի գաղալ իթմէք տախի իսթէմէմիշլէր:

— Սան Ստեֆանօ ահաճումէսի. նին փեարվար 19 տա իմպաւն. մըշ օլմաղը մինտապէթլէ էէվմի մէքըիւրտէ Սթանպօլտա Պալ. կարիանըն լէսմի տալիլէրի վէ պուլիար մաղաղաղարը պանտէրա. լարլէ տօնտաղըն. քէզա Բէ. թէքսպուկտա զիյնէթլէր օլտը. Գաղանտա տախի Բ. վէ Գ. Ա. լէքսանդր իմրէրթթօրլարըն ճա. նը իշիւն պատարապ վէ հօղիհան. գիտա իճրա օլընտը:

ՍՕՆ ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

Ճիտտէ սիւքիւնէթ քէսպ իթմիշ վէ տիւքեանլար իքի կիւնտէն պէրու ալըմըշ տըր:

— Իթալիանըն քիւրալամաղ իսթէ. տիկի Սամուռն քէօրֆէզինի Ջին տէվլէթի քիւրայա վէրմէյէճէկինի պիլտիլմիշ օլմաղլէ Բէքիլտէքի իթալիա էլլիսի հիտտէթլէնէրէք մինամէպաթընը քէսմիշ տիր. վէ Բօմատան ալընան սօն թէլէկրա. ֆա պինտէն, մէքըիւր քէօրֆէզի գուվլէի ճէպրիյէ իլէ զապթ իթմէք իշիւն 5 հարպ վարօրլարը 1583 տաքէր վէ 50 տաղտ պէօ. յիւք վէ 78 տաղտ ուֆապ թօր. լար իլէ Ջինէ տօղրու հօլա չըզ. մըշլար տըր:

— Բաբանըն խաթալաղը թէհ. լիքէի կէշիլմիշ տիր:

— Ալմանիտա գուվլէի տաքէրի. յէի ալթըմաղ իշիւն օլան թէք. լիֆ նիհայէթ էվլէքի կիւն պիւտ. ճէ գօմիսիօնը թալաֆընտան գա. պուլ օլընտը. 1903 սէնէսինէ գա. տար՝ մուսալէհէ էնտաղնտա 495,500 տաքէր սաղլանաճաղ տըր:

— Ֆրանսանըն մէճիսի մէպու. տինտա տաքէրիլէ պիւտճէսին. տին տօլայր էվլէքի կիւն չէտիտ միւճաթէլէր փաղա պալար. Մէպուսանտան Մ. Լիյին տէտի քի՝ հարպիյէ պիւտճէթիլի ալալթմապ տալա օլտաղ, զիրա Ալմանիտան սիւհալանմաղնա կէօրէ պիզտէ մուգապէլէ իթմէլիլիզ, հարպիյէ նալըրը տալի տէտի՝ գօնաղը. զըն գալվէթինի ալթըմաղը պի. զիւմ տէ բաճաթմըզը սէլպ իտէր, օնլարըն չօղլալընտա գարըն պիլ. տէ էնվաի թէրթիպաթլէ տաճա իլէրտէ պուլընաղընը. պիլիւթ թիւֆէնքէրիմիզ էէնի պիր ո. սուլա թաշիլ օլընըյօր քի էն պի. րինճի օլտաճաղ տըր. պիլիւթ թօլ. ճըրարմըզ քէզա էն ալա տըր. պինտէնալէյճ վաթանըմըզըն իս. թիգալ օլը թէմիւթաթ ալթընտա տըր:

(Նէ՛ կիւզէլ թէրքի սիւս)

— Թալընտա ճէպհանէնին տ. թէշ ալմաղնաճա պաճա իտէն կաղէթալարըն պլանընա կէօրէ ալթէլէնէն մաղաղանըն հանլարըն. տան 12 տաղտ տինամիթ ֆիշէնք. լէրի տալընմըշ. քէզա օլ կիճէ նէօպէթճի տաքէրին իւզէրինէ ի. քի էլ սիւս աթմըշ, մէքըիւր մաղաղատա բէք չօգ պարութ, տինամիթ վէ մէլինէթ վար ըտը:

— Ս. Ֆիլիլէր Ֆրանսանըն տ. յան Մէճիսինէ լէլիս ինթիլապ օլընտը. Մուսալէյճ պու. մինա. սիպէթլէ սէօյլէտիկի նալթաւ Մ. Լուպէյէ նէղաթէթլէ ճէվապ վէրտիքտէն սօնրա, տէտիլ ֆը. Լանսա տիւշար պալընաղը միւշ. քիւլաթտան հաղընէն լիւլաւ օ. լաճաղ տըր, միլլէթ օրտուտան էմիլիէթինի գալտընամըշ, օրտու տախի քէնտի վաղիֆէսինի թէճա. վիլ իթմէմիշ տիր վէ տալէլիին գարարընը իթաթթլէ գաղալ ի. տէճէք:

— Լօնտրտան քէշիտէ օլընան պիր թէլէկրաֆ Լօրտ Սօլպէրի. նին սօփուգ ալուպ, խաթալան. տըղընը պիլտիլիյօր, էվլէքի կիւն մէճիսի վիւքէլայա կիտէմէ. միշ:

Բացուած է բաժանորդագրութիւն

ՀԱՅԵԼԻ

Ալգային և Զաւնշտական

Շաբաթաճանդէսի

Գ. Տարի

Պուլկարիոյ համար տարեկան 10, վեցամսեան 5 ֆրանք. Արտա. սահման 12, վեցամսեան 6 ֆրանք. հասցէ. ՏԻՐԱՆ ՓԱՓԱԶԱՆ Ռիշ Տաւիֆուան Գ. Ստեֆան (Պուլկարի) վաւնա

Отговорникъ Ю. Н. Пикаревъ
Печатница "Взаимность" — Вурма